

"וידם אהרן" (י, ג)

ה'חתם סופרי' מפרש את השתיקה של אהרן על פי דברי הרמב"ן, שכתב שאהרון בכה לפני זה ועכשיו "וידם". בכיו של אהרן – אומר ה'חתם סופר' – לא נבע ח"ו מטענה כלשהי על דין שמים אלא היה על עוונותיו שגרמו את מיתת בניו. וכשאמר לו משה: "הוא אשר דבר ה' בקרובי אקדש", כלומר שהבית צריך להתקדש על ידי מיתת צדיקים – הפסיק אהרן לבכות, מפני שאמר לו משה: "אם אתה תבכה ותראה שהם מתו בגלל עוונותיך, יוצא שהבית עדין לא התקדש, ועל כן יצטרך הבית להתקדש או בי או בד". לכן מיד "וידם אהרן".

ומתוק האור

א נקוד'ה

"ויקטר על המזבח מלבד עלת הבקר"

המילה 'מלבד' היא ראשי תיבות מלוה לעני בשעת דחקו. המלוה מעות לעני בשעת דחקו, נחשב מעשהו כאילו הקריב קרבן לפניו יתברך.

אמרי צדיקים

"וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'" (י, ו)

מדוע כתב בלשון עתיד 'יבכו', ולא בלשון עבר או הווה? בפשטות יש לומר שכך הוא הדרך שכשנסתלק צדיק רח"ל ככל שהזמן עובר מרגישים בחסרונם הגדול, אבל יש לומר עוד שהרי מעשה זה היה בר"ח ניסן וידוע שכל החודש אסור בהספד ובתענית וא"כ רק אחר ר"ח אייר יוכלו לבכות אחריהם ולכן אמר יבכו בלשון עתיד.

פני מנחם

"והתקדשתם והייתם קדושים" (יא, מד)

אמר הבית אברהם, שכמו שהשיכור שותה כוס אחת ולא מרגיש כלום, ושותה עוד כוס ועוד כוס עד שנהיה 'אויס מענטש', נהיה שיכור. כך גם והתקדשתם, תהיה בקדושה ועוד קדושה, ועוד עבודה – עד שתהיה קדוש.

באר הפרשה

הגיליון לזכות ולבריאות אדונינו מורינו
ורבנו ר' ישכר דוב בן מרים שליט"א

"ויברכם וירד מעשת החטאת" (ט, כב)

לאחר שנשא אהרן הכהן את ידיו ובירך את העם, וכאשר העם נתברך בכל טוב – "וירד מעשת החטאת" – פסק העם מלחטוא, כי רק הצרה והמצוקה הן אלו המעבירות יהודים על דעת קונם וגורמת להם לחטוא.

אהבת ישראל מוויז'ניץ

"קחו שעיר עיזים לחטאת ועגל לעולה" (ט, ג)

הקריבו שעיר עיזים כדי לכפר על מכירת יוסף. (תורת כהנים) ולכאורה, למה עוון מכירת יוסף לא עיכב את כלל ישראל עוד ביציאת מצרים או בקריעת ים סוף, ורק פה זה מעכב אותם עד שהוצרכו להקריב קרבן כדי לכפר על חטאו של יוסף? עונה ה'משך חכמה' שעד עכשיו היה להם לישראל פתחון פה לתרץ את מעשה מכירת יוסף, משום שיוסף לא היה צריך להביא דיבתם רעה אל יעקב אביהם אלא להוכיחם בעצמו, לכן כל אותן שנים לא היה להם חטא מכירת יוסף לעיכוב ולמכשול בדרכם, אולם עתה, משהרגו את חור בגלל שהוכיחם, שוב לא עמדה להם התואנה הזאת שהרי הם הוכיחו במעשם כי אינם מקבלים תוכחה, ויותר מזה, עכשיו התעורר עליהם הקטרוג של מכירת יוסף ועיכב בעדם, ולכן הוצרכו להביא שעיר עיזים לחטאת לכפר על חטא מכירת יוסף.

משך חכמה

"ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים וירא כל העם ויראו ויפלו על פניהם" (ט, כד)

האלשי"ך ביאר את הפסוק כך שבהתחלה כשעדיין לא ירדה האש מן השמים והיה נראה לעם ישראל שמעשיהם הרעים, הם אלו הגורמים שלא ישכין הקב"ה שכינתו ביניהם, עדיין לא נפלו על פניהם באותה שעה, כי בזמן כזה אסור ליפול לעצבות. ורק אחרי ש'ותצא אש מלפני ה'... וירא כל העם' – שראו עין בעין שהשכין הקב"ה שכינתו בקרבם והוריד להם אש מן השמים, אז נפלו על פניהם בבושה על עצם זה שהתעורר אצלם ספק בכלל אולי השי"ת לא ישכון ביניהם, כי היו צריכים להתחזק באמונה ובטחון שבוודאי הקב"ה לא יעזבם, ולכן 'ויפלו על פניהם'.

דברי שמואל

בס"ד
"קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עולתך וכפר בעדך
ובעד העם" (ט, ז)

כשנכנס ה'אהבת ישראל מוויז'ניץ' צוק"ל לעריכת שולחנו הקדוש, הביט סביבו, נאנח והסביר, לכאורה, איך אפשר לגשת לנהל שולחן הלא חז"ל אמרו במנחות, כי שולחנו של אדם מכפר, אם כן, טרם שיהודי ניגש אל השולחן, שבבחינת מזבח, צריך הוא לפשפש במעשיו ולתקן חטאיו, ולחזור בתשובה, כמו שהצטרכו לשוב בתשובה לפני הקרבת קרבן, שהיו מתוודים עליו, על אחת כמה וכמה כשנגשים לנהל שלחן לצבור, ולכפר על כל העדה. וזה מרומז בפסוק: 'קרב אל המזבח' אשר הוא שולחנו של אדם, 'ועשה' לשון תיקון, דהיינו תשובה, 'את חטאתך' לחזור בתשובה על החטאים, 'ואת עולתך' כדי שיהיה להם תיקון ועליה, ואז 'וכפר בעדך ובעד העם', ובאמרו כל זאת זלגו עיניו דמעות וכל הקהל נשבר לבו כחרס.

קדוש ישראל

"וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם" (ט, כב)

רש"י כותב, שהברכה המוזכרת כאן בפסוק ("ויברכם") היא ברכת כהנים – יברכך ה' וישמרך וכו' ולכאורה, הרי באותו זמן הכהנים עדיין לא נצטוו ע"י הקב"ה לברך בנוסח קבוע, אלא רק מאוחר יותר, בספר במדבר: "כה תברכו את בני ישראל, אמור להם, יברכך ה' וישמרך וגו'"; ואם כן, כיצד מברך כאן אהרן את בניו בנוסח זה? אלא, שסדר הדברים הוא כך: תחילה, בירך כאן אהרן מדעתו שלו, ולאחר מכן, בספר במדבר, ציווה הקב"ה על הכהנים שאותו נוסח שבירך אהרן מדעתו, נוסח זה ישמש לדורות וכך יברכו הכהנים. ולפי זה מובן היטב הנוסח שאומר הש"ץ קודם ברכת כהנים, "ברכנו בברכה המשולשת בתורה... האמורה מפי אהרן ובניו", וזה הפירוש: ברכת הכהנים היא אמנם ציווי האמור בתורה, אך היא כבר "אמורה מפי אהרן ובניו", דהיינו הכהנים חידשו את נוסח הברכה מדעתם עוד לפני שציווה על כך הקב"ה, והציווי רק קבע נוסח זה לדורות. וזה גם מתרץ את השאלה של למה הכהנים לא מברכים "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו", אלא מאריכים ואומרים "אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וציוונו וכו'!" והתשובה היא כאמור לעיל, שהנוסח "יברכך וכו'" הוא נוסח שנאמר תחילה על ידי אהרן מדעתו שלו, ואח"כ נקבע למצווה, ולכן מזכירים ומייחסים כאן את ברכת הכהנים לאהרן.

פנינים משולחן גבוה

"ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דבר ה' לאמר בקרובי
אקדש" (י, ג)

אומר רש"י: אמר לו משה לאהרן: אחי! יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום, והייתי סבור או בי או בך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך. ולכאורה, מדוע הוא חשב שזה יקרה רק לאחד מהם, או לו או לאחיו, אולי יקרה לשניהם? ובמה נוכח לדעת שהם גדולים משניהם? אמר הר"ר העשיל: שני הסברים ניתנו מדוע "מפני רע נאסף הצדיק", הראשון, כדי שבמיתתו יכפר וימנע את הרע. והשני, הצדיק נלקח בטרם בא הרע, כדי למנוע ממנו סבל. השוני בין ההסברים הוא בזה, אם בכפרה מדובר, הרי די בצדיק אחד ואילו לפי ההסבר השני, מן הראוי שכל הצדיקים הגדולים ילקחו, כדי למנוע מהם סבל. משה אמר ידעתי שצדיק אמור למות וחשבתי שזה ככפרה למנוע רע. אולם, משנסתלקו שני הצדיקים האלה, התברר לי שהם נלקחו כדי למנוע מהם סבל. זה עצמו מצביע שהם גדולים משנינו, כי רק הם נלקחו, כדי למנוע מהם סבל.

חנוכת התורה

א זיס ווארט

"כי מפריס פרסה הוא... והוא גרה לא יגר" (יא, ז)

הצדיק רבי מאיר מפרמישלאן היה נוהג לחזר בעצמו על פתחי נדיבים, ולהתרימם למען העניים. באחד הימים הגיע רבי מאיר לביתו של גביר גדול, שנחשב גם ליודע ספר ומהדר במצוות, ועם זאת נודע ככילי וקמצן, שאינו תורם מכספו לצדקה, ולא לכל שאר דברים שבקדושה. בראות הגביר את רבי מאיר ניצב על מפתן ביתו, הבין שבא להתרימו למען העניים, ומיד החל לומר בצדקנות מזויפת, צר לי כבוד הרבי, ואולם אין באפשרותי להיענות כעת לבקשתו, מאחר וממהר אני לשיעורי הקבוע בבית המדרש, ולתפלה בצבור. וכי אין אני נוהג כיהודי טוב וכשר? – סיים הגביר את דבריו מדושן עונג. תוך כדי דיבורו, נטל את כובעו בידו ואת מטהו, וברוב חשיבות החל פוסע אל כיוון היציאה. לא, אינך נוהג כיהודי טוב – מיהר רבי מאיר להשיב, עליך ועל שכמותך התכוונה התורה, כשאמרה על החזיר, כי מפריס פרסה... והוא גרה לא יגר, אין תועלת בהיות האדם מפריס פרסה, דהינו שמכתת את פרסות ר גליו, לצעוד בהן למקום תורה ותפלה, אם גרה לא יגר – אם אינו מוזיל לצדקה מהגרה שברשותו, דהינו ממעותיו – כפי שפירש רש"י, 'עשרים גרה השקל' – עשרים מעות.

פנים מאירות

אנו מבקשים מהקב"ה כל יום "למען יזמרח כבוד" - עשה עמנו חסדים גלויים כדי שנוכל לזמור לפניך ולכבד אותך, "ולא ידום" - ואל תביא אותנו ח"ו למצב שנצטרך להיות בבחינת "וידום אהרן", אומר התפארת שלמה שדוד המלך היה בדרגה יותר גבוהה מאהרן הכהן, שאצל אהרן כתוב "וידום אהרן" - שקיבל עליו את הדין בשתיקה, אך אצל דוד המלך כתוב "למען יזמרח כבוד, ולא ידום" - לא רק שקיבל עליו את הדין באהבה אלא אף זימר ושיבח לה'.

תפארת שלמה

"קרב אל המזבח"

מפרש רש"י ש"היה אהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה, למה אתה בוש לכך נבחרת" - מפרש ה"מגלה עמוקות" שמשה רבנו אמר לאהרן "למה אתה בוש" - הרי באמת אני (משה) הייתי אמור להיות כהן גדול ורק מחמת שהייתי בוש ואמרתי "שלח נא ביד תשלח" ניתנה לך הכהונה - על כן אין לך להתייבש עכשיו כי "לכך נבחרת" - רק מחמתי שהתביישתי בחרו בך, ואם גם אתה תתבייש - יצטרכו למנות בן אדם אחר לכהונה גדולה.

מגלה עמוקות

הבעל שם טוב מפרש "למה אתה בוש" - בגלל שיש לך את המידה הזאת של הצניעות, הענווה ושפלות רוח - "לכך נבחרת" - בגללה נבחרת לכהונה גדולה.

בעל שם טוב

"את הגמל... ופרסה איננו מפריס, ואת השפן... ופרסה לא יפריס, ואת הארנבת... ופרסה לא הפריסה"

כשמסתכלים בפסוקים רואים שהתורה רושמת את סימן הטומאה פעם בלשון הווה "איננו מפריס", פעם בלשון עתיד "לא יפריס" ופעם בלשון עבר "לא הפריסה" וכל זה למה? אלא אומרים בעלי המוסר כך שיש כאן לימוד לבן אדם שצריך להיזהר ולא למהר לפסול ולחרוץ דינים ולקבוע שם טומאה על כל דבר, אלא יבדוק ויתבונן היטב בעבר ובהווה אם יש לו או היה לו סימן טהרה ונקודה טובה, וגם אם שניהם לא טובים - יתבונן אם יוכל לצאת ממנו טוב בעתיד, ורק אם הוא רואה שאין שום דבר לא בעבר, לא בהווה ואף לא יצא בעתיד - רשאי הוא לקבוע - טמא הוא.

בעלי המוסר

אומר רש"י: "שהיה אהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה בוש, לכך נבחרת". ויש להקשות, מהו לשון "לכך נבחרת"? אלא אפשר לפרש על פי דברי המדרש, שכשבא אהרן להקריב נדמה לו המזבח כעגל הזהב שנעשה בגללו, ונרתע לאחוריו. וביארו שם, שהיתה חטאתו נגדו תמיד, והתחרט עליה בכל רגע, ומפני זה נדמה לו המזבח לעגל. וזהו ביאור הרש"י, "שהיה אהרן בוש וירא לגשת", מפני שנדמה לו המזבח לעגל, "אמר לו משה... לכך נבחרת", שבזכות זכירתך תמיד את החטא נבחרת אתה להיות כהן גדול, שהיא מעלה גדולה, כמש"כ בתהילים "וחטאתי נגדי תמיד"...

"את הגמל כי מעלה גרה הוא" (יא, ד)

לכאורה כשמתבוננים בלשון הפסוק, ובפרט בשימוש הפסוק במילה "כי" נראה כאילו העלאת הגרה היא חלק מסיבת האיסור ("לא תאכלו... את הגמל כי מעלה גרה הוא"), והדבר לכאורה תמוה, שהרי העלאת הגרה היא דווקא הסימן הכשר שבו, ואילו סיבת האיסור, נעוצה בהיעדר הסימן הנוסף, הפרסת הפרסה (ובמילים אחרות: הגמל והשפן וכו' אסורים למרות העלאת הגרה, ולא בגללה, ומדוע נקטה התורה "כי מעלה גרה הוא", כאילו זו סיבת האיסור?) משיב על כך הכלי יקר, שאדרבה, מציאותו של סימן טהרה מוסיפה לטומאתו של בעל החיים; מי שאין בו כלל סימני טהרה, לפחות אינו מטעה את הבריות לומר טהור אני, אך מי שיש בו סימן טהרה אחד, מטעה את האחרים ומנופף בו כדי לומר טהור אני (ואע"פ שבוודאי אין כאן "כוונה" מצד בעל החיים להטעות את הבריות, לימודים אלה הם על דרך המוסר וההמחשה,

כלי יקר

"ואת החזיר" (יא, ז)

פעם בא ר' יהונתן אייבשיץ לפני המלך והוא קיבלו בחביבות גדולה, צרה עינו של הכומר הנוצרי בכך, וכשישב מול רבי יהונתן בצדו האחר של השולחן, שאלו בהקנטה: "מה מבדיל בין יהודי לחזיר?" חיך רבי יהונתן ואמר "השולחן", כשהוא מצביע על הכומר שממולו ועל השולחן המפריד ביניהם.

שבת טיש

כשבן אדם רודף אחרי מותרות הכבוד "יותרת מן הכבד" - שידע שזה מגיע "מן החטאת" - מן החטא ומהיצר.

מאמר מרכזי

"החיה אשר לא תאכל"

לכאורה חיה טמאה אין לה ניצוצות של קדושה - אז מה בעצם מחיה אותה בעולם הזה ? אלא עצם המצווה שלא יאכלו אותה - עצם זה מחיה אותה וזה מה שכתוב בפסוק "החיה" - החיות שלה, היא מעצם זה "אשר לא תאכל".

שם משמאל

"ויקח משה את החזה ויניפהו תנופה לפני ה'"

אומר הדברי ישראל ש"החזה" - הוא לשון ראיה ככתוב בישעיה "וחזה את אשר חזה" - וזה הרמז בפסוק "ויקח משה את החזה" - את הראיה - "ויניפהו תנופה לפני ה' - לקח את הראיה וקידש אותו לה'.

ר' ישראל ממודזיץ'

"אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ"

אומר ה"אור החיים הקדוש" שהתורה מודיעה לנו שכל מי שאוכל מהשרצים - "אל תשקצו" - הנפש עצמו נהיה חתיכת שרץ "את נפשותיכם בכל השרץ".

אור החיים הקדוש

"זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים"

ידוע שמאכלים טמאים מטמאים את הלב, ועל ידי זהירות ממאכלות אסורות - זוכים להשיג את התורה, וזה מה שכתוב בפסוק "וזאת תורת" - את התורה משיגים - על ידי זהירות מלאכול את "וכל נפש החיה הרמשת במים"

מאור ושמש

"ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה'"

האריז"ל אומר שעל כל אדם לפני התפילה כחלק מההכנה לתפילה צריך לקיים את מצוות "ואהבת לרעך כמוך", וזה מה שכלל ישראל עשו - קודם כל "ויקרבו כל העדה" - עשו ביניהם קירוב לבבות והתאחדו, וישר לאחר מכן "ויעמדו לפני ה'" - להתפלל - ככתוב "אין עמידה אלא תפילה".

כל הדברים ש"להיות לכם" - ענייני ה"לכם" - הגשמיות, גם זה צריך ל"אלוקים" - להקדיש להקב"ה.

בעל שם טוב

"כל הולך על גחון שקץ הוא"

הנחש הולך על גחונו וכל מי שהולך בדרכי הנחש - הערמומיות וכו' - "שקץ הוא".

אמרי יהודה

"וכל הולך על כפיו טמא הוא"

מי שחושב שכוחי ועצם ידי עשה לי את החיל - שכל מה שיש לו הוא בזכות יגיע כפיו ולא בזכות ה' - "וכל הולך על כפיו" אזי "טמא הוא".

דברי בינה

"ויקח את שעיר החטאת אשר לעם וישחטו ויחטאוו כראשון"

כתוב כי קרבנות אלו באו לכפר על חטא העגל ובחטא העגל - החטא היה על ידי העם אבל על אהרון הכהן - כותב רש"י שם שהתכוון לטובה, ופה הפסוק מודיענו שאהרון הרגיש את עצמו כמו חוטא מהעם והקריב את הקרבן באותם כוונות שהקריב את הקרבן חטאת שלו "וישחטו ויחטאוו כראשון" - כמו הקרבן שהוא הקריב ובשניהם כיוון לכפר על חטא העגל גם בשלו וגם בשל העם.

ספרים

"כהיום ה' נראה אליכם"

ר' יהושע בן לוי שאל את המשיח מתי הוא מגיע ? ענה לו המשיח שהוא מגיע היום וכששאלו למה לא הגיע אמר "היום אם בקולו תשמעו" וכתוב שכשהמשיח יבוא יהיה אהרון כהן גדול נגד מיכאל - שכתוב שיש בשמיים מזבח, ומיכאל הכהן עומד ומקריב עליו קורבנות, וזה מה שנרמז כאן "כהיום הזה" - שהמשיח יגיע - "נראה אליכם" - נראה - אותיות אהרון, אליכם - אותיות מיכאל - יעמדו ויקריבו קורבנות.

חיד"א

הגיליון השבוע לזכות רבקה בת אביגיל
חוה